Centria päätösten portailla

Kausi 3 Jakso 1 tekstivastine

(Tapio Huttula:)
Centria päätösten portailla podcastissa alkaa kolmas kausi. Olemme siis kohta varsin vakiintunut podcast. Jaksoja on tähän mennessä takana 16. oranssit kengät vievät tänään varsin tuttuun osoitteeseen eteläranta kymppiin, kuten kuulijat tietävät, siellä pitää majansa suuri joukko elinkeinoelämämme keskeisiä toimijoita ja työnantajia. Kauden teema on kohti vaaleja uskon Että tästä osoitteesta löytyy varmasti sanottavaa ja ajatuksia, kun mietitään tulevien vaalikeskustelujen keskeisimpiä kysymyksiä. Vieraanani on tänään teknologiateollisuuden osaamispolitiikan johtaja Leena Pöntynen. Leenalla on kiinnostava ja monipuolinen tausta suomalaisen koulutuksen parissa. Hän on työskennellyt opettajana, rehtorina, opetuspäällikkönä ja sivytysjohtajana sekä kuntaliitossa koulutuksen asiantuntijana. Nykyisessä tehtävässään teknologiateollisuudessa hän tarkastelee koulutusta ja osaamista erityisesti yritysten tulevaisuuden tarpeiden suomen kilpailukyvyn ja kasvun näkökulmasta. Leena tuntee siis koulutuksen arjen, mutta myös valtakunnallisen koulutuspolitiikan ja sen päätöksenteon. Mielenkiintoista saas nähdä tai pikemminkin kuulla, minkälainen haastattelu on edessä. Tähän esittelyyn lopuksi vielä tärkeä tieto kuulijoille. Leenalla on vahva tausta Centrian alueella, vaikka hän ei ole itse koskaan tällä suunnalla asunutkaan. Leenan äiti on nimittäin kannuksesta ja isä Suomen sievin mies. Eli on aika astua sisään.

(Tapio Huttula:)
Tervetuloa Leena Pöntynen tähän Centria päätösten portailla -podcastiin. Sä toimit täällä teknologiateollisuudessa johtajana ja yksikön nimi on uudet teknologiat ja osaaminen. Mitäs kaikkea te teette?

(Leena Pöntynen:)
No vaikka mitä. Aika keskeisellä teknologia-alan asioissa ollaan menossa siis sekä teknologioiden ja TKI:n puolelta, mutta sitten osaamisen puolelta. Se mun titteli on johtaja, pilkku, osaamispolitiikka, ja se osaamispolitiikka tarkoittaa oikeastaan koko-osaavaa työvoimaa. Eli mulla on koulutuspolitiikka sieltä varhaiskasvatuksesta jatkuvaan oppimiseen, mulla on tiedepolitiikka, maahanmuuttaja sen lisäksi tekniikan alan vetovoima, toivottavasti teistäkin joku on jotain maitekki-juttuja nähnyt, ja sen lisäksi mä vastaan osaamistarpeiden ennakoinnista. Eli aikamoinen setti pöydällä, mutta oikeastaan sitä ihan teknologiateollisuuden korea, koska osaajathan tämän homman tekee.

(Tapio Huttula:)
Näinpä, ja sen takia oli hienoa saada sut tähän vieraaksi, koska sä oot siinä meidänkin intressin ytimessä. Ja tän kauden teemanhan on, että kohti vaaleja eli haetaan tähän eri sidosryhmien ajatuksia siitä, miltä ne vaalit näyttää ja mitä siellä seuraavassa hallituksessa ja ohjelmassa pitäisi olla ja tähän niin kun alkuun ihan tää tämmöinen teidän alan tilanne, miten teidän alalla menee ja minkälaiset ne tulevaisuuden näkymät on?

(Leena Pöntynen:)
No meidän uusi toimitusjohtaja tiivisti sen näin, että kysyntä on vahvinta viiteen vuoteen. Että kesällä siirryttiin siihen, että pitkän heikon jakson jälkeen niin meidän uudet tilaukset ja tilauskanta kasvoi 20% ja tuota näyttää siltä, että meillä on enemmän henkilöstöä kuin vuosiin ja siihen kasvuun uskotaan. Teknologia-ala on kyllä uskonut kasvuun pitkin matkaa, mutta tässä on ollut myöskin näitä haastavia aikoja. On tullut covid, on tullut hyökkäyssota ja kaikenlaista, mutta se kasvu ollaan voitu löytää myöskin siis sellaisista uusista asioista, jotka ei ole ollut ehkä ensimmäisenä meillä mielessä. Siellä on nyt lähtenyt laivanrakennus, puolustusteknologia, datakeskusinvestoinnit, energiaratkaisut eteenpäin. Eli tuota nämä on semmoisia aloja, joissa Suomella on aitoa osaamista. Ja totta kai on riskejä globaalisti. Geopolitiikka on aika hurjaa, epävakaata, tullipolitiikka on ollut aika arvaamatonta, mutta osaamisen näkökulmasta mä ehkä sanoisin, että heti kun se kasvu lähtee alkuun niin meillä alkaa olla osaajapula ja sen takia me ollaan vahvasti haluttu tehdä sitä osaamistarpeen ennakointia. Me nähdään, että meidän ala kun yhdistetään sekä siis tuota eläköityminen että kasvun odotukset, niin me tarvitaan sataneljäkymmentätuhatta uutta osaajaa 10 vuoden aikana ja helposti voisi sanoa, että no eihän sitä nyt noin paljoa tarvita, mutta nää on ihan tilastoihin perustuvia juttuja, että kyllä tarvitaan. Ja sitten jos me katsotaan näitä meidän ennakointituloksia, mitä on toteutunut, niin suhdanteista huolimatta ne on toteutunut silti. Joten ehkä voisi kysyä, että olisiko se kasvu ollut vielä isompaa, jos niitä osaajia olisi ollut saatavilla.

(Tapio Huttula:)
Joo. Tämä on hienoa kuulla, koska tämä tulevaisuuden usko on yksi keskeinen asia, minkä kanssa me korkeakoulut joudutaan koko ajan myös painimaan ja kohtaamaan se, että nuorisolla on aina välillä vähän niin kuin usko horjumassa, että mitä se tulevaisuus heille tuo. Miten sä rohkaisit meidän opiskelijoita siihen tulevaisuuteen suhtautumisessa?

(Leena Pöntynen:)
No töitä varmasti riittää, mutta ne varmaan muuttuu ne työt, että ehkä se suhtautuminen on siihen, että yksi tärkein asia, mitä te voitte siellä opinnoissanne oppia, on se, että te uskotte jatkuvaan oppimiseen. Ja siihen, että miten te sitä omaa inhimillistä kapasiteettia pystytte koko ajan rakentamaan. Ja mä ajattelen niin, että ensinnäkin me yritetään tehdä koko ajan sekä yhteiskunnallista keskustelua, mutta yritysten suuntaan myöskin keskustelua, että miten tärkeitä on ne harjoitustehtävät, kesätyöpaikat, opinnäytepaikat, että ottakaa sitä porukkaa sisään ja löytäkää niitä yhteisiä. Ja mä tiedän, että Centrian alueella niin siellä on meillä tosi vahvaa yhteistyötä KIP:in alueen firmojen kanssa ja he pitää teidän tekemistä ihan valtavan tärkeänä. Niin tän yhteistyön rakentaminen ja tää ei saisi olla kiinni yksittäisistä ihmisistä, että se ei voi olla siitä yhdestä lehtorista, joka tekee, vaan pitää pystyä rakentamaan semmoista yhteistä hyvää yhteistyötä. Ja sitten mä haluan ajatella myöskin niin, että opiskelupaikka niin se luo sitä tulevaisuususkoa, että ihan liian moni jää vailla sitä korkeakoulupaikkaa. Siksi me haluttaisiin, että niitä paikkoja lisätään ja niitä saataisiin ensikertalaisille. Me haluttaisiin, että ne polut on auki. Me aina suomessa puhutaan, että meillä on koulutusjärjestelmä, joka on että siellä ei ole mitään pussinperiä, mutta ei meidän esimerkiksi ammatillisesta korkeakoulutukseen olevat väylät toimi riittävän hyvin ja mä toivoisin, että esimerkiksi tekniikan alalle siihen rakennettaisiin valtakunnallinen väylä, jossa niin kuin sillä nuorella voisi olla uskoa, että mä voin tätä kautta löytää sen korkeakoulupolkuni ja se on ihan yksi hyvä väylä kuin se lukioväylä sinne. Ja tuota sitten ehkä yksi asia, mitä vielä nuorista ajattelen, että kyllä mä oon tosi huolissani siitä, mihin suuntaan meidän oppimistulokset. Ja tietysti meidän alalla erityisesti se matemaattinen osaaminen ja siihen

matemaattiseen osaamiseen siihen liittyy paljon sitä pystyvyyttä ja se pystyvyys sitten luo sitä tulevaisuususkoa. Että se, että mä tiedän, että kun mä näen vaivaa ja mä teen työtä, niin mä voin oppia näitä asioita ja tehdä näitä asioita, niin tällaista mentaliteettia mä toivoisin, että meidän nuorille saataisiin lisää.

(Tapio Huttula:)
Tästä tuota voisi jatkaa vaikka kuinka pitkälle jo tästä ensimmäisestäkin kysymyksestä, mutta ehkä sanon vaan sen, että juuri tuo ammatillisen väylän merkitys näkyy kyllä esimerkiksi meidänkin tekemisessä. Me ollaan nyt tosi tyytyväisiä siihen. Me ollaan viime tammikuussa sovittiin strateginen kumppanuus niin KPedun, jedun kun optiman kanssa, eli ne meidän alueen ammatilliset oppilaitokset, ja siellä se ydin on juuri, miten me saadaan ne ammatilliset väylät toimimaan, miten se on mahdollisimman sujuvaa ja että siinä ei mene semmoisia turhia katkoksia, jos haluaa jatkaa opintoja. Tuohon resilienssiin, mihin sä oikeastaan viittasit tuossa, niin toinen asia on se, että meidän strategian ytimessä on kestävä työura. Ja siellä sisällä ajatuksena on se kestävä tutkinto, jolloin me yritetään miettiä sitä meidän tutkintoa myös rakenteeltaan niin, että se antaa niitä valmiuksia, millä näissä muutoksissa selvitään sitten siellä työelämässä. Oppimaan oppimisen taitoja, kriittistä ajattelua, projektijohtamista vuorovaikutustaitoja kaikkea sitä, mikä ei vanhene silloin, kun vaikka teknologia muuttuu. Ja pystyy löytämään uusia tehtäviä sitten sen osaamisen pohjalta.

(Leena Pöntynen:)
Kyllä. Ja suomessa on tää harvinainen sana kun sivistys niin mun mielestä joskus koulutusjärjestelmä tuppaa sanomaan, että että kun meidän tehtävä on sivistää, mutta eihän se ole mitenkään erillinen työelämästä, että ne että laaja sivistys tuo kuitenkin sitä resilienssiä sitten sille henkilölle pärjätä mistä tahansa tilanteesta. Ja jos sä oot innostunut ja kiinnostunut. Kaikesta niin se luo sitten sitä myöskin sitä pystyvyyttä, että hei mä voin oppia tän ja nimenomaan noin että sä haet sitten niitä pieniä osasia millä sä sitä omaa kyvykkyyttä parannat.

(Tapio Huttula:)
Juuri näin ja sen takia siinä meidän niin kun kestävän tutkinnon ideassa on myös se niin kun osaamisidentiteetin vahvistaminen, että ihmisille että ihmisille kehittyy se ymmärrys, että mistä kautta mitä kaikkea se tuota mun osaaminen on. Mä oon saanut sitä tutkinnosta ja koulutuksesta. Työistä, harjoittelusta, harrastuksista ja että kun hän ymmärtää sen, että mikä se mun osaaminen on, niin hän osaa myös soveltaa sitä sitten kun tulee niitä muutostilanteita ja sen takia kun se on juuri tämmöisessä muuttuvassa maailmassa yks niin kun vähän vakuutus kun me semmoista valmiutta pystyttäisiin meidän opiskelijoille ja valmistuville rakentamaan.

(Leena Pöntynen:)
No se on just noin ja mähän oon luokanopettaja, rehtori taustaltani ja mä oon jotenkin joka kerta yllättynyt kun mä oon muuttunut urallani johonkin toisenlaiseen tehtävään, että se sama koulutusjärjestelmä se avautuu ihan erilaisesta kulmasta ja sä voit aina siirtyä siihen aikaisempaan, että hei näin mä näkisin sen tästä kulmasta ja sitten tuoda siihen aina jotakin uutta ja mä aina haastankin vähän koulutusjärjestelmää, että sen sijaan että sanotte että pysykää konsultit pois täältä niin kysykääkin niiltä, että mitä uutta te tuotte tähän, että minkälainen kulma tähän meidän tekemiseen on tässä ja mä toivoisin, että koulutusjärjestelmä olisi aika herkkä myöskin kyselemään sieltä yrityksiltä, että miltä miltä me näytetään, missä me onnistutaan ja missä me voitaisiin onnistua yhdessä paremmin.

(Tapio Huttula:)
Juuri näin, juuri näin ja se kun alueen elinvoima ja ku tää tekemisen vaikuttavuus niin ne on niitä asioita kanssa, jonka perässä me halutaan kilvoitella eteenpäin, mitä paremmin me tunnetaan ne yritykset, mitä paremmin se vuorovaikutus on, niin oletettavasti sen paremmin me pystytään myös vastaamaan niihin tuota tarpeisiin ja tulevaisuuden tekemisiin

(Leena Pöntynen:)
Ja se luo uskoa myöskin siihen alueeseen. Se luo uskoa siihen, että hei mun kannattaa tän nyt tämä mökki pykätä ja asua täällä ja rakentaa se mun elämä siellä ja tuota tää kaikki liittyy kaikkeen, että ihan sieltä niin kun. Varhaiskasvatuksen palveluista siihen, että sulla on mahdollisuus lähteä niitä jatkuvan oppimisen polkuja laajasti ja sitten siihen liittyy myöskin se, että me tehdään myöskin verkostomaista yhteistyötä, että ei me voida suomessa joka paikkaan rakentaa ihan kaikkea huippuosaamista, mutta meidän pitää pystyä korkeakoulujen kilvoittelemaan siinä omalla profiilialueellaan olla siinä just tosi hyviä ja sitten auttaa toisiamme ja tehdä yhdessä.

(Tapio Huttula:)
Joo, me emme alta jatkamatta tuota jatkamassa tuota tätä meidän tekemisen kuvausta, koska sä puhuit myös tuosta ennakoinnista, niin sehän liittyy siihen, että miten me pystytään elämään niin kun ja täyttämään niin kun roolimme muuttuvassa muuttuvassa maailmassa ja sen takia ennakointi ja vaikuttavuus on meidän yks yks valintoja mihin me halutaan panostaa. Ja nyt me ollaan rakentamassa semmoista alueellista elin ennakointimallia ja. Hyödynnetään toki siinä tekoälyä, mutta niin kun niitä alojen asiantuntijoita, jotka tulee meille kertomaan, että minkälaisilla aineistoilla me pystytään ennakointia tekemään, mitkä on relevanttia kysymyksiä ja ajatus on, että me kevääseen mennessä tuotetaan semmoinen niin kun tulevaisuusnäkymä.

(Leena Pöntynen:)
Ja kuulostaa ihan älyttömän hyvältä. Me ollaan tehty sitä ennakointia paljon ja saatu jopa vuoden ennakointitekopalkinto siitä, mutta että mikä siinä on kiinnostavaa, niin on se, että mehän ei olla hirveän hyviä suomessa, vaikka me ollaan tämmöinen datan luvattu maa niin niin sitten se alueellinen ennakointi on kuitenkin kohtuullisen vaikeata, kun siinä saattaa helposti käydä niin, että joku yksittäisen yrityksen osaajatarve lähtee dominoimaan sitä ja silloin tullaan taas siihen inhimilliseen kapasiteettiin että. Että miten sä näet siitä datanäkymästä, että mikä tässä on relevanttia, mikä tässä on todellista, mihin suuntaan me mennään. Että se, että me pystytään lisäämään valtavasti dataa. Osaamisdatahan on maailma täynnä, ne on niitä työpaikkailmoituksia, ne voi olla strategioita, ne voi olla vaikka tutkimusjulkaisuja. Ja niillä kaikilla on erilainen aikajänne siinä ennakoinnin kokonaisuudessa. Ai ihanaa, toivottavasti mun tiimi pääsee vähän penkomaan teidän kanssa.

(Tapio Huttula:)
Joo, kyllä me varmaan palataan ihan selvästi tähän. mä huomaan, että me voitaisiin puhua tästäkin teemasta vaikka kuinka pitkään, mutta mennään nyt siihen tulevaan. Eli meillä on vaalit tulossa keväällä ja niin teillä on teidän alalla on paljon niin kun kysymyksiä mitä te haluaisitte jotenkin päästä niin kun tuota uudistamaan tai kehittämään, niin mitä ne teidän keskeiset näkymät on tai keskeiset kysymykset mihin se seuraava hallitus teidän mielestä joutuu ottamaan kantaa?

(Leena Pöntynen:)
No mä lähtisin ensinnäkin siitä, että meillä ei ole mitään muuta vaihtoehtoa kuin kasvu. Että meillä on hyvinvointi, turvallisuus, jotka pitää rahoittaa, ja ei se onnistu millään muulla tavalla kuin vientivetoisella kasvulla. Ja kun me lähdetään, niin me ollaan lähdetty puhumaan teknologiapolitiikasta, miten se nostettaisiin Suomessa strategiseksi painopisteeksi. Nyt tällä hetkellä teknologia vähän Hajautuu ministeröihin ja kukaan ei oikein omista sitä. Miten siitä lähdettäisiin rakentamaan tämmöinen teknologia ja digiministeri, joka johtaisi tätä kokonaisuutta ja menisi eteenpäin? No sitten koulutustason eli se mitä itse tässä erityisesti vien, niin me tarvitaan koulutustason noston ohjelma. Me ollaan jääty kansainvälisesti jälkeen ja tuota meidän pitää ymmärtää, että meidän pitää samaan aikaan ennakoida sitä. Työelämän tarpeen muutosta. Me ei voida vaan katsoa sitä, mitä meillä nyt sattumalta sattuu olemaan tällä hetkellä siellä henkilöstössä. Meidän pitää ymmärtää, että meiltä lähtee eläköitymään isot korkeakoulutetut ikäluokat ja kun meille tulee pienemmät ikäluokat tilalle, niin me ollaan ihan kummallisessa tilanteessa mitä me tehdään. Meidän pitää ymmärtää, että meidän pitää niin kunnianhimoisesti suhtautua meidän maahanmuuttopolitiikkaan. Me puhutaan teknossa työhön johtavasta maahanmuutosta ja se meidän termi tarkoittaa siis sitä, että tuleepa se henkilö maahan mistä tahansa syystä tulee hän sitten töihin tai opiskelemaan tai turvaan tai jonkun puolisona jonkun lapsena, niin meidän pitää rakentaa tätä yhteiskuntaa sellaiseksi, että ne mahdollisimman nopeasti löytää sen yhtymäpinnan tähän yhteiskuntaan tulee suomalaisiksi suomen yhteiskunnan jäseniksi ja tää muuttaa sitä ajattelua. Kun mitä se ehkä se perinteinen maahanmuuttopolitiikka on ollut ja tuota tää kaikki liittyy siihen osaavan työvoiman saatavuuteen. No sitten me tarvitaan, ettei rahoituslaista tehdään TKI rahoituslaki. Meidän pitää saada TKI investointeja innovointiin kaupallistamiseen niiden skaalaamiseen. Tää on iso juttu, että tää 4% tavoite pidetään voimassa siihen on parlamentaarisesti lähdetty, niin hyvänen aika pidetään kiinni siitä houkutteleva investointiympäristö on ihan siis supertärkeä ja se on just sitä teidän alueellista elinvoimaa monella lailla ja sitä on kaikki koko tää yhteisöverotus nopeampi luvitus, puhdas kohtuuhintainen energia, mutta myös se, että hei meillä on saatavilla sitä osaavaa työvoimaa ja sitten vielä se. Että kyllä me ollaan jankattu tän työmarkkinapolitiikkamme kanssa aika pitkään, että työmarkkinoiden uudistuminen on myöskin tosi tärkeä tavoite ja nää on niitä tärkeitä asioita. Se, että jos mietitään, että millainen maa Suomi on ollut, niin Suomi on aina ollut se nimenomaan korkea osaamisen maa, että ei me pärjätä bulkilla, että meidän pitää luoda lisäarvoa ja silloin tää osaamisen taso on . ihan ykkösjuttu, eli ne koulutusinvestoinnit, niin ne on investointeja tulevaisuuteen. Ja joskus tuntuu siltä, että kun kuitenkin me laitetaan miljardeja euroja siihen koulutukseen ja sitten, että mitä sillä saadaan, niin kyllä mun mielestä pitäisi lähteä myöskin miettimään sitä, että minkälaista mitä se mitä se tarkoittaa se inhimillinen kapasiteetti, mitä se rakentaa, että me tehtiin tuossa meidän osaajatarveselvityksen yhteydessä tilattiin ETLA:lata selvitys, että jos siihen meidän sadan neljänkymmenentuhannen osaajan tavoitteeseen ei päästä, niin mitä se tarkoittaa bruttokansantuotteelle? Se on miljardi vuodessa pienempi. Se on ihan hämmentävä luku. Totta kai se on hypoteettinen luku. Eihän me nyt tule tilannetta, etteikö siihen ollenkaan päästä. Mutta tavallaan ihan uusi suure siihen keskusteluun, että miksi kannattaa vaikka siihen korkeakoulutukseen panostaa?

(Tapio Huttula:)
Niin, ja tämän hetken tilanne 39 prosenttia. Ja eikö teillä ollut 74 se osaajatarve, niin se on aika iso käppi.

(Leena Pöntynen:)
No voi hyvänen aika, todellakin. Me ehkä ajatellaan, 74 prosenttia on meidän tarve korkeakoulutusta. 26 prosenttia amista suoraan, mutta kun 42 prosenttia eli se kaikista suurin tarve on ammattikorkeakoulusta. Ja me tiedetään, että tekniikan alalla puolet tulee sitä amisreittiä sinne, niin sehän tarkoittaa sitä, että me oikeasti tarvitaan, että jotta meidän koulutustaso lähtee nousemaan, niin meidän pitää saada tämä amis-ammattikorkeakoulu homma pelittäin, että se on se elinehto, että mikään muu paikkalisäys tai tuota suhteenmuutos ei sitä ratkaise. Kansallinen tavoite on nyt koulutuksen ja tutkimuksen visiossa 60 prossaa. Me ollaan sanottu 70 prossaa, mutta se meidän 70 prossaa tarkoittaa sitä, että 60 prossaa tarvitsee sen tutkinnon ja sen lisäksi noin 10 prossaa tarvitaan sellaisia ihmisiä joilla on riittävästi korkeakoulutasoista osaamista, jotta he voivat työllistyä asiantuntijatehtäviin. Eli jälleen tullaan siihen jatkuvan oppimisen tematiikkaan. Mitä ne pienet osaamiskokonaisuudet? Mä tykkään enemmän tästä mikromeriitti-sanasta ruotsin puolelta, että miten me onnistutaan siinä, että me sitä osaamista kehitetään?

(Tapio Huttula:)
Mun on pakko kysyä, kun puhuttiin tuosta uskosta tulevaisuuden uskosta, niin kun tää käppi on näin iso. Ja ainakin tuntuu, että tässä keskustelussa ollaan niin kuin aika lailla niukkuutta vaan jakamassa, niin miten me tämä saadaan maaliin?

(Leena Pöntynen:)
Tota kyllähän se pitää sanoa ihan ääneen, että siellä pitää nähdä. Me ollaan nyt pyritty siihen, että viestitään ministeriöille, että teidän pitäisi nyt laskea meille yhteisiä lukuja, jotta me puhuttaisiin samasta asiasta ihmisten kanssa. Me tarvitaan sitä, että paikat kohdistuu paremmin ensikertalaisille. Me tarvitaan sitä täyskatteellista KV-opiskelijaakin sinne ja sitä kautta rahaa korkeakoululle, mutta me tarvitaan sinne niitä uusia aloituspaikkoja järkevästi sijoitettuna ja me ollaan laskettu itse, että se tarkoittaisi noin satakuusikymmentäviisi miljoonaa seuraavan hallituskauden lopulla. Mitä se tarkoittaa siihen tarvittaisiin? Eli kyllä korkeakoulut tarvitsee rahaa sen perustyönsä tekemiseen.

(Tapio Huttula:)
Mä oon todella samaa mieltä ja sitten kun miettii justiin näitä tuota tasoja niin se meidänkin alue on sillä lailla niin kun haastava kun siellä on kysyntää ja investointeja on aika paljon putkessa ja mä oletan että sieltä alkaa jotakin niin kun niistä pikkuhiljaa etenemäänkin niin se kysyntähän tulee heti meille ja sitten kun se lähtötaso on kuitenkin niillä seuduilla aika alhainen. Se on niin kun yllättävä näin se vaan on että tuota tässähän tuota taisi olla uudenmaan kauppakamari teki muutama vuosi sitten tuota uudenmaan tarpeisiin tämmöiseen niin kun tuota selvityksen ja hyvän kuvan siitä miten miten tuota Uudellamaalla on aloituspaikkoja vähemmän kun on niitä jotka olisi niin kun tarvittaessa niin niin mikä olikaan siellä ihan häntä huippuna eli nää meidän seudut siellä oli Keski-Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa, Satakunta, jotka on nyt juuri tässä ku kasvun tuota kierteessä mukana.

(Leena Pöntynen:)
Ja jos me katsotaan suhteessa niin kuin muihin pohjoismaiden pääkaupunkiseutuihin, niin mehän jäädään jälkeen ihan valtavasti. Ja sitten ehkä sellainen mikä mä huomaan tässä yhteiskunnallisessa keskustelussa koulutustason nostossa puuttuvan niin on se, että unohdetaan, että silloin puhutaan nuorten aikuisten koulutustasosta, että jos me katsotaan sitä meidän koko

työikäistä väestöä, niin eihän ne niin kun ammattilaiset sieltä lopu että siellä me ollaan vuosikymmenet yli 60 prossaa koulutettu nimenomaan ammattipohjalla, jolloin tavallaan aika monta vuotta pitäisi mennä eteenpäin seitsemälläkymmenellä prosentilla, että koko työväestö olisi 70, että itse asiassa sinne jonnekin luokkaan vuoteen 2070 saakka, että enemmänkin mä oon vähän huolissaan siitä, että me asetetaan liian matalia tavoitteita eikä päästä ihan niihinkään kun se, että me kansallisesti asetettaisiin oikeasti intohimoisia tavoitteita, että me halutaan olla korkean lisäarvon maa tulevaisuudessakin ja sitten päästäisiin sinne pidemmälle. Ihan hirveätä on lukea jossain somessa kun ihmiset kirjoittaa että ei suomalaiset ole riittävän älykkäitä tähän. Ja sitten mä kysyn, että ollaanko me jotenkin tyhmempiä kuin meidän kilpailijamaat, koska kerran muissa kilpailijamaissa sinne päästään. Vai onko meidän koulutusjärjestelmässä vikaa enemmän kuin heidän, että niin kuin kyllä nyt kaivataan aitoja ratkaisuja.

(Tapio Huttula:)
Onko se myös tuota kun puhutaan vaaleista, niin onko se kunnianhimo myös niin kuin jotenkin vähän niin kuin uupelossa, kun mä oon ollut tuota mukana tämmöisessä historia. tuota työssä ja saatiin justiin ulos englanninkielinen ammattikorkeakoulujen 30-vuotista historiaa kuvaava tietokirja. Ja se, mikä mua jäi vaivaamaan, niin me jatketaan sitä suomenkielistä ja vähän syvällisempää työtä vielä, että mitä tapahtui silloin, kun silloin kun ammattikorkeakouluja oltiin rakentamassa, niin silloin tavoite oli itse asiassa 60–65.

(Leena Pöntynen:)
Okei.

(Tapio Huttula:)
Se tavoite. Mutta sitten yhtäkkiä se jotenkin liudentui että tarjonnan tavoitteeksi ei lopputuleman tavoitteeksi ja mua mietityttää kovasti se, että mitä siinä tapahtui ja sehän on osa yhteiskunnallista keskustelua, niin mä mietin vaan, että jos pitääkö siitä oppia jotakin just siihen mihin sanotte, että meillä pitää olla kunnianhimoa, että pitääkö nyt näissä vaaleissa olla riittävästi sitä kunnianhimoa, että oikeasti lähdetään rakentamaan semmoisia tavoitteita millä me päästään eteenpäin.

(Leena Pöntynen:)
Todellakin ja sitten jos sä ajattelet vielä sitä, että miitä me kansalaisina voimme olettaa meidän päättäjiltä, että ei me voida vaan mennä siihen, että tämän hallituskauden aikana neljässä vuodessa pitää pystyä rakentamaan tämä tai tämä. Me tiedetään korkeakoulujen rahoitusmallista, että kun se tulee takautuvasti, niin aina ollaan pulmissa siitä, että mihin suuntaan meidän pitäisi nyt mennä, että just tällä kertaa tässä lotossa voitettaisiin. Että miten me nähtäisiin sitä pitkäjänteisyyttä ja miten ne poliitikot näkisi, että me ei voida hakea vaan pikavoittoja, joita nähdään meidän hallituskaudella.

(Tapio Huttula:)
Niin just näin, ja kun ajatellaan vaikka, että meidän rahoitusmalli muuttuu sitten seuraavan kerran 29, niin käytännössä meillähän on kohteen sisällä ne ihmiset. Ja sitten muuttuu rahoitusperiaatteet. Mä haluaisin jatkaa tästä oikeastaan siihen pohdintaan. Kun mietit, miten Suomi menestyy ja miten se osaaminen ja ajattelun uudistuminen on siellä taustalla se tarve. On pakko lainata Vesa Vihriälä, hän on Sixten Korkmanin, Elina Pylkkäsen ja Martti Hetemäen kanssa kirjoittanut kirjan Selviytyvän Suomen suunta. Ja hän toteaa siinä, että Suomi on monessa

suhteessa robusti eli iskun kestävä. Eli me pystytään ottamaan haasteita ja muutoksia vastaan, mutta heikosti resilienssi, eli kyvykäs sopeuttamaan talouttaan uuteen. Mitä sä ajattelet tästä?

(Leena Pöntynen:)
No, kyllä mä jaan ton ajattelun, että toisaalta Suomi kestää iskuja aika hyvin, meillä on vakaat instituutiot, meillä on luottamusta, meillä on kova kriisinkestävyys. Jos nyt mietitään, täähän on se syy miksi me ollaan aina se maailman onnellisin maa. Ei siellä kysytä, että oletteko te hirveän happy vaan siellä kysytään sitä, että luotatteko te tähän tähän yhteiskuntaan ja mut sitten me sopeudutaan ihan hirveän hitaasti. Meidän uudistukset viivästyy se päätöksenteko on ihan valtavan pirstaleista vaikka ton teknologian osalta tossa jo sanoin. Meillä on hyviä strategioita, mut ne jää toimeenpanematta. Mä oon ollut nyt 2 viimeisessä peruskoulu tota strategiassa kirjoittajaryhmässä mukana ja hirveän hienoja juttuja voidaan kirjoittaa, mutta toimeenpano jää aina aika aika vaiheeseen. Ja nyt kun viimeksi tehtiin tätä peruskouluvisiota, joka nyt ei tarvitse mennä siihen sisältöön niin, mutta mä kysyin siellä, että me valitaan täällä vaan semmoisia ruusunpunaisia skenaarioita. Että me valitaan, että sitten kun me ollaan hirveän tasa-arvoisia ja hirveän vastaanottavaisia ja meillä on rahaa tehdä mitä halutaan ja meillä on kaikki maailma hyvin, niin sitten tämmöinen tää on se meidän visio ja mä kysyin sieltä, että onko toi nyt ihan realismiin, että pitäisikö meidän kuitenkin luoda sellaista yhteiskuntaa, että me pystytään siinä vaikeampanakin aikana tuottamaan se palvelulupaus. Että me voidaan sanoa meidän lapsille, että meillä on se maailman paras peruskoulu. Me ollaan tiputtu sieltä aika kauas, mut mut se vaatii sitä, että nyt esimerkiksi tällä hetkellä puhutaan paljon koulutuksen pohjoismaisesta rahoitustasosta, niin ei me ihan hirveästi puhuta, että mikä se sitten on, että me tiedetään vaikka että ei meillä ole niitä norjan öljymiljardeja tulevaisuudessakaan, että ehkä me voitaisiin katsoa että. Että mikä on se se tavoite mitä me mennään oikeasti hakemaan ja sitten laitetaan kunnianhimoiset tavoitteet ja suunnitellaan ylihallituskautisesti ja mielellään no en mä ehkä halua sanoa, että aina parlamentaarisestikaan, kun mä jotenkin ajattelen, että parlamentaarisuus olkoonkin, että siinä on onnistuttu myös hyvin vaikka TKI tota 4%, mutta samaan aikaan parlamentaarius tarkoittaa vähän myös sitä, että otetaan politiikka pois politiikasta. Että kyllä ne päättäjät myös haluaa päättää mitä tehdään. Ne haluaa saada sen oman käden jälkensä ja tällain poliittisesti sitoutumattomana vaikuttajana niin niin musta on tosi kiinnostavaa esimerkiksi analysoida eri puolueiden ohjelmia ja nähdä, että kuka uskaltaa ja missä asiassa ottaa tulevaisuususkon käteen ja lähteä rakentamaan sitä pitkäjänteisyyttä. Mä oon ihan valtavan ylpeä siitä, että mä oon saanut teknologiateollisuuden Suomen suurimman vientialan ammatillisen koulutuksen tavoitteisiin nostettua myöskin ne heikoimmassa asemassa olevat. Meillä on kasvava määrä nuoria siellä, jotka ei jaksa, ei pysty, ei kykene. Ja mitä ihmettä meidän yhteiskunnalle tapahtuu, jos me ei pystytä ottamaan niitä alle 18-vuotiaita kiinni siihen, että He valmistuvat riittävällä osaamisella ja he varmistuvat niin, että he edes osatyökykyisenä sitten työllistyvät, koska eihän meillä nyt ole yhteiskunnalla varaa siihen, että valmistutaan työttömäksi tai työkyvyttömyyseläkkeelle kaksikymppisenä, niin tää on musta että mikä on ennaltaehkäisevän työn korjaavan työn ja sen että. Mihin se iso panostus kannattaa laittaa? Me ollaan vähän suomessa sellaisia, että kaikille kaikkea ja tasaisesti ja nihkutelkaa sitten sillä sen sijaan, että me uskallettaisiin tehdä aidosti priorisointeja nyt me ollaan siinä julkisen talouden tilanteessa, että hei nyt pitää päättää ja ihan varmasti siellä tulee myöskin niitä tilanteita, että päätetään ikäviä asioita jollekin toiselle, mutta nyt pitää uskaltaa myöskin rakentaa sitä meidän. tulevaisuutta sillä lailla, että me rakennetaan sitä meidän omaa resilienssiä, me valitaan sitä, mikä tuo meidän yhteiskunnalle hyvää.

(Tapio Huttula:)
Tuosta onkin helppo mennä seuraavaan kysymykseen, mikä mulla oli mielessä, eli tämä velkajarrukeskustelu. Se varmaan jotenkin tulee leimaamaan tätä vaalikeskustelua aika paljon. Mitä vaikutuksia siellä sun mielestä tulee olemaan, kun ajatellaan tulevaa hallitusohjelmaa ja voiko niin kuin velkajarru alla uusiutua?

(Leena Pöntynen:)
No ihan varmasti tämä vaalikeskustelun kehykset on. Eihän me sitä lopulta tiedetä, että mikä nousee sitten just sillä hetkellä, mutta velkajarru on ihan varmasti siellä. Ja se on hyvä asia, koska tää velkaantumisen pysäyttäminen niin se on nytten ihan välttämätöntä ja se, että siinä on näinkin laajaa parlamentaarista sitoutumista, niin se on se on hyvä asia, mutta eiköhän siitä tulla lipsumaan tavalla tai toisella. Ja sitten jos me mietitään yrityksiä ja erityisesti vientiyrityksiä, niin ennustettavuushan on se mitä he niihin investointipäätöksiin tarvitsee. Heidän pitää tietää, että meillä on. Tällainen investointiympäristö. Meillä on siellä niitä osaavia henkilöitä saatavilla. Ja vähän riski tässä nyt on se, että se vaalikeskustelu kapenee sitten vaan leikkauslistojen vertailuksi, että siinä ehkä unohtuu se, että siinä on kaksi vaihtoehtoa ratkaista tätä, että joko menoja karsitaan tai bruttokansantuotetta lisätään. Eihän siinä sen kummempaa, mutta ilman kasvua. Ei me pystytä tekemään niin isoja sopeutuksia, mitä tämä vaatisi. Ja kun kysyit, että voiko sitten velkajarrun alla uudistua, niin voi, mutta vaan silloin, jos me uskalletaan priorisoida.

(Tapio Huttula:)
Niin ja voiko se olla jopa niin, että se on pakko uudistua, kun me ei pärjätä muuten, jos me vaan jatketaan vanhan tekemistä.

(Leena Pöntynen:)
Nyt täähän on herättänyt paljon keskustelua, vaikka tää majasen käsitys siitä, että kuinka julkinen sektori sopeutuu tekoälyn kanssa ja itse ainakin koulutusalan ihmisenä heti mietin, että no ei se nyt ehkä ihan noin mene tai menee, mut sitten pitää muuttua aika monen muunkin asian, että että ei voi ajatella vaan että yks palikka siinä kokonaisuudessa muuttuu mut. Ainakin 3 asiaa mitä mä toivoisin siellä että nähtäisiin että koulutus TKI ne on investointeja ne ei ole vaan menoerä ja se oli se syy miksi me lähdettiin laskemaan myöskin sitä, että mitä tälle tapahtuu. Sitten se että niitä rakenteita voi uudistaa myöskin ilman lisärahaa, että se on yksi ihan varmasti sellainen asia mihin pitää pohtia ja uskaltaa tehdä tehdä uudistuksia ja sitten myös se että. Ne kasvun kannalta tai kasvua tukevat uudistukset, niin ne pitää tehdä nyt aika nopeasti, että niitä ei voida koko hallituskauden himmailla ja sitten katsotaan mitä saadaan, vaan pitää uskaltaa tehdä nyt, että se uudistuminen ei ole vaan rahaa, vaan se on aidosti valintoja.

(Tapio Huttula:)
Joo, ja tuohon jos ajatellaan, että meidän tarvitaan korkeakoulutettuja volyymia lisätä, niin se vaatii sitä rahaa, mutta se musta vaatisi myös sitä jotenkin, että meillä niin kun annetaan meidän toimia mahdollisimman niin kun hyvin me osattaisiin toimia, koska sekin on yksi puoli tässä keskustelussa, että niin ammattikorkeakoulut on musta aika hyvä väline kasvun ja työllisyyden tukemiseen ja sen osaamisen tuota tuottamiseen ja työelämäpalveluun. Jos me saataisiin tehdä niin kun ihan niin kun aika vapaasti sitä mitä me tehdään.

(Leena Pöntynen:)
No se on just näin. Ja sitten ehkä vielä yhdessä, että tunnistaa se, että ammattikorkeakouluillahan on kyvykkyyttä myöskin jakaa, tehdä yhdessä jakaa vaikka sisältöjä ja muuta. Ja tässä me voitaisiin olla vielä parempia.

(Tapio Huttula:)
Joo, ja me mietitään just sitä, että miten me myös tehdään työelämän kanssa asioita yhdessä. Siis opitaan yhdessä, koska eihän se oppiminen lopu siitä, että joku valmistuu. Se vaan jatkuu.

(Leena Pöntynen:)
Ei kyllä se pitäisi olla just niin, että se koulutus uudistaa sitä työelämää, mutta sitten se työelämä vastavuoroisesti uudistaa sitä koulutusta. Ja tämä korkeakoulujen ja yritysten yhteistyö tai joka päivä mun pöydällä. Ja mä kuulen aivan ihania viestejä myöskin yrityksistä, miten paljon he arvostaa korkeakoulujen kanssa tehtävää yhteistyötä ja ammatillisten kanssa. Mutta ehkä vielä niin, että että mä yritän myöskin rohkaista heitä yrityksiä siihen, että he myöskin riittävät, että jokaisen yrityksen ei tarvitse juuri siinä tilanteessaan pystyä tekemään joka ikistä vipua, mikä on tarjolla vaan pitää löytää niitä niin kun. Järkeviä tapoja tehdä just niin kuin meille järkevien yhteistyökumppanien kanssa työtä. Ja yksi semmoinen ainakin, mä oon ihan huvikseen joskus käynyt katsomaan kaikkien ammattikorkeakoulujen nettisivut ja lähtenyt kokeilemaan, että kuinka monta klikkausta mä tarvin, että mä löydän yritysportaalin sieltä. Ja tuota keskimäärin seitsemän.

(Tapio Huttula:)
Tuo on varmaan hyvä testi.

(Leena Pöntynen:)
Ja pointti on se, että varmaan siellä olisi se suorempikin reitti, mutta minä, kun mä tuun ulkopuolisena ja mä en ymmärrä sitä arkkitehtuuria, miten se on rakennettu, niin mä en sitä löydä. Toki muistan, että Googlen kautta sisäänhän sinne tullaan, mutta noin periaatteessa, että mikä on se ammattikorkeakoulun kyvykkyys ottaa se hyvin moninainen yritysjoukko vastaan sinne?

(Tapio Huttula:)
Mun on pakko tuohon kertoa siitä. Siitä meidän tosi-keskuksesta. Me ollaan siis teknologian ja osaamisen siirtokeskus perustettu KPedun ja jedun kanssa ja ajatuksena, että me lähdetään systemaattisesti tavoittelemaan tai kontaktoimaan PK yrityksiä. Meillä on 8 800 yritystä on meidän tässä yhteistyökuviossa mukana, mutta mennään systemaattisesti alakerrallaan ja kysytään mitä heille tuota. Mitä voitaisiin tehdä? Onko se niin kun tuotteen kehittämistä? Onko se jotakin testausta? Onko se jonkun uuden osaamisen haltuunottoa tai mitä se onkaan ja se mikä musta siinä on hauska kun se siinä on tuota 3 taloa me ollaan yks luukku ja mennään systemaattisesti sitten katsotaan vaan että kuka se on se niin kun tuota tekijä kenen osaamista siihen tarvitaan ja se mikä on musta tosi tärkeää se tosi keskus idea on myös semmoisen niin kun tuota vasteajan lyhentäminen. Ettei kävisi niin, että kun yritykseltä tulee, että me tarvittaisiin tämmöistä, niin sitten oppilaitokset sanoo, että no ehkä ensi vuonna tai menee seuraavaan lukukauteen, että me voidaan jotakin tehdä. Tässä on nimetään suoraan se vastuuihminen ja hän lähtee heti purkamaan sitä niin yrityksen kysymystä, niin mä luulen, että tää on jotakin mihin suuntaan meidän pitäisi mennä.

(Leena Pöntynen:)
No mä käytän tässä vaisalan henkilöstöjohtajan Timo Leskisen sanoi ja hän kuvasi tätä asiaa niin, että jotenkin tuntuu, että korkeakoulut ja ylipäätään koulutuksen tarjoajat laajastikin, niin ne on semmoisia kivijalkakauppoja. Että sun pitää käydä kysymässä täältä tätä ja seuraavaa tätä. Ja mitä hän kaipaisi, niin on se supermarketti, jossa mä voin ottaa sitä ja tätä ja tota. Mutta nyt hänestä tuntuu, että jos hän vaikka meneekin siihen johonkin luukkuun, että mulla olisi nyt tämä ostoskori tässä, niin välttämättä ei ole se, että hei meillä on hyllyt tässä, että ottakaa ja ostakaa, vaan ne onkin, että tulkaas tänne takahuoneeseen, niin lähdetään räätälöimään. Ja se on ihan liian pitkä tie. Ja siitä nähden jotenkin, tämä on just sitä yhteistyötä ja just tuota ajattelua, että mikä se kontakti on ja mistä se vasteaika lyhenee. Ihan superhienoa.

(Tapio Huttula:)
Joo, ja nyt ... Vaikka mennä eteenpäin, koska me voitaisiin puhua jotain monta tuntia niin tuota tähän meidän konseptiin kuuluu se, että meidän opiskelijakunta copsa niin se laatii mulle tämmöisen setin kysymyksiä, joista mä vähintään yhden aina tähän loppuun kysyn ja nyt mä ajattelin ottaa tän ihan ensimmäisen kun he he pohtii sitä, että Centria-ammattikorkeakoulun toimialueet täällä on Keski-Pohjanmaata laajempia ja toimitaan 3 maakunnan alueella, mutta että ne nuoret hakeutuu kuitenkin. usein suuriin yliopistokaupunkeihin opiskelemaan, niin minkälaisena sä näet tämmöisten pienempien maakunnallisten korkeakoulun roolin tulevaisuudessa? Nyt puhutaan vaikka ensi hallituskautta, mitä tuota meidän verkostolla tapahtuu tai pitäisi tapahtua.

(Leena Pöntynen:)
No kyllä mä näen, että siellä sitä profiloitumista on syytä tehdä. Että siellä on syytä olla just maailman paras ammattikorkeakoulu just sille alueelle kuin missä ollaan. Eli nähdä se tarve ja tuota se kokonaisuus ja nähdä sitä myöskin ennakoida sitä myöskin pidemmälle. Ne nuoret tarvitsee sitä tulevaisuususkoa siinä, että he näkee sen, että mulla on täällä mahdollisuus rakentaa tänne hyvä elämä. Silloin ne tarvitsee sitä ohjausta sieltä jo varhaisista vuosista, että ne näkee että tää että. Tuo tuntuu hyvältä paikalta opiskella. Siellä on siellä mä saan sieltä sellaisen osaamisen jolla mä pärjään elämässä, mutta mulla on myöskin kivaa kun mä siellä opiskelen. Mä innostun ja tuota ja se on mulle relevantti porukka olla siellä ja yrityksillä ihan valtava työ tehdä siinä, että ne toden totta ottaa ne tulee sinne oppilaitokseen sisälle ja tai meillä on yhteisiä oppimisympäristöjä tai tai niitä kesätyöpaikkoja löytyy. Kyllä se sen yhteistyön kautta rakentaa ja se nimenomaan sen tulevaisuususkon kanssa, että meillä on kaikki edellytykset onnistua, mutta meidän pitää uskaltaa myöskin nähdä sitä asiaa sen nuoren kokonaisen elämän silmin.

(Tapio Huttula:)
Juuri näin, ja tämähän se meidän kaikkien oppilaitosten haaste varmaan koko ajan on, ja se täytyy pitää mielessä. Tuohon yhteistyöhön, niin mun on ehkä vielä tähän loppuun pakko avata tämä meidän strateginen allianssi. Me ollaan siis Seinäjoen ja Satakunnan ammattikorkeakoulujen kanssa tehty tämmöinen strateginen allianssi, Länsi-Suomen korkeakoulualliansi. Ja sen ajatuksena on juuri se, että me jatketaan itsenäisenä, me palvellaan alueitaan itsenäisenä, me tunnetaan ne omat alueet, mutta sitten meillä on joitakin asioita, mitä me tehdään yhdessä. Musta se on hyvin tuo, että joku tiivisti sen niin, että kun me ajatellaan tiettyjä vaikka haasteita yhdessä, niin meillä on isommat hartiat, me voidaan ajatella isompia ratkaisuja, ottaa isompia vastuita haltuun. Ja se on musta aika kiva tapa rakentaa sitä monenlaista joustavuutta ja vahvuutta.

(Leena Pöntynen:)
Tää on just sitä mitä mä tarkoitan sillä paitsi profiloitumisella, niin myöskin siinä yhdessä yhteistyö.

(Tapio Huttula:)
Totta kai meillä on sitten myös niin kun tää kasvu suomen yhteistyötä koko länsirannikon kanssa ja näin se kuuluu minusta ollakin, mutta tähän loppuun niin mehän aika lailla valotettiin ensi vaalikauden ja tulevaisuuden näitä haasteita ja kysymyksiä. Jotka kaikki ei ollut niin helppoja, niin sitten mä ajattelin, että kun siellä tuota kansanedustajaehdokkaat tulee miettimään näitä asioita ja niin ehkä voi joskus mennä vähän semmoisen synkällekin mallille se ajattelu niin mitä sä haluaisit niin kun sinne vaalikentille niin miten sä haluaisit rohkaista niitä meidän kansanvallan taistelijoita jotka eholle on lähtenyt? Miten sä haluaisit rohkaista? Mitä sä haluaisit sanoa vaalikentille?

(Leena Pöntynen:)
No ihan ensin mä haluaisin sanoa, että mä oon ihan älyttömän ylpeä jokaisesta teistä, jotka olette lähdössä poliittisen päättäjän uraa sinne hakemaan. Se ei ole helppo homma ja mä todella toivon, että te teette kovasti töitä siellä, mutta se oli ehkä semmoinen lobbarin toive, mutta mä haluaisin sanoa, että suomella on kaikki edellytykset onnistua, että meillä teknologiateollisuudessa kysyntä on parempaa kuin 5 vuoteen. Meillä on osaamista sellaisilla aloilla. Mitä Suomi maailma tarvitsee? Mä toivon, että ne ehdokkaat uskaltaa sen velkajarrun lisäksi puhua kasvusta. Mä toivon, että osaaminen ja koulutus on seuraavan hallitusohjelman ihan ytimessä. Mä toivon, että he lähtee siitä, että jokainen nuori saa opiskelupaikan löytää paikan työelämässä, kun se on se isoin investointi suomen tulevaisuuteen. Ja sitten nuorille hei, että menkää äänestämään, että tässä päätetään teidän tulevaisuudesta. Että ei voi ajatella, että me vaan odotetaan, että mitä tapahtuu, vaan lyhyesti jotenkin, että sille kasvulle ei ole vaihtoehtoja. Ja nyt äänestäkää sinne päättäjät, jotka laittaa sen koulutuksen ja osaamisen hallitusohjelman ihan ytimeen.

(Tapio Huttula:)
Hienoa. Tuohon on hyvä lopettaa. Se tarkoittaa myös sitä, että vastuu tulevaisuudesta on meillä kaikilla.

(Leena Pöntynen:)
No just näin.

(Tapio Huttula:)
Kiitoksia Leena Pöntynen.

(Leena Pöntynen:)
Kiitos.